

Marie-louise Chapelle (Seláf Levente)

Marie-louise Chapelle: *Etikett*

„Ha bármely művészetből elvesszük a mértéket és a súlyt, alig marad valami.”

(Platónt

idézi Louis Zukofsky

Pierre Alferi francia fordítása alapján

S. L. magyarításában)

Pár hónapja, 2010 tavaszán jelent meg a *Ligne 13* folyóirat első száma. Természetesen megjósolhatatlan, meddig tart egy új folyóirat élete, meddig tartanak ki a szerkesztők, Francis Cohen és Sebastien Smirou, szerzőik (például Jean Daive, Roger Giroux, Frédéric Forte), támogatóik és az olvasók egymás mellett, de a kezdet ígéretes.

A folyóirat címe a párizsi metróra utal, a 13-as számú észak-déli vonalra. A vállalkozás egyfajta kísérlet a kortárs francia líra két, egymással párhuzamos vonulatának az összeegyeztetésére. (Van sok egyéb is.) A Claude Royet-Journoud, Anne-Marie Albiach, Jean Daive és Alain Veinstein nevével körülírt *carré* (négyzet) egyfajta irodalmi csoport, a hetvenes évektől a metaforikusság helyett a vers tipográfiájában rejlő lehetőségeket aknáztatta ki, szikár, egyszerű, végletekig redukált nyelvezettel. Néhány fiatalabb költő, így Pierre Alferi, Olivier Cadot és Anne Portugal költészete, amely szigorúan felépített, új költői szerkezetek formai lehetőségeit vizsgálja és tágitja egy-egy kötet keretein belül, narratív kötetkompozíciókkal, egy részben másik utat jelent (legalábbis a közönség és önmeghatározásuk egy új kezdetet vél látni bennük). Mindkét irányzatban közös az experimentális jelleg és a világirodalmi nyitottság. Alkotóik sokat örököltek az amerikai objektivista költészet elméletétől és gyakorlatától, franciára fordították Louis Zukofsky vagy éppen Charles Reznikoff verseit, esszéit.

Francis Cohen Michèle Cohen-Halinivel együtt a *Critique* folyóirat egy 2008-as nyári számában már kísérletet tett rá, hogy összekapcsolják a két írásmódot; „les Intensifs” (az intenzívek) névvel jelölték az összes általuk idetartozónak gondolt, progresszív, szerintük a 21. századi költészetet képviselő költőt. (Az említettek mellett például Emmanuel Hocquard, Danielle Collobert, Dominique Fourcade műveit elemezték.) A *Ligne 13* Smirou és Cohen új vállalkozása a jelentős kortárs költők egy fórumba toborzására, szimbolikusan ezt a két, nehezen meghatározható, de rokon hagyományt vállalja fel.

A folyóirat első, „tirer-un-trait” („tollvonás”, vagy „húzni egy vonalat”) című tematikus száma azon a gondolaton alapul, hogy a versírás grafikai aktus, a szerzők írásjelekkel hozzák létre a versképet. A központosítás, mint az írás minimuma (illetve mint az írásbeliség legsajátabb kifejezőeszköze, hiszen a betűk hangok leképezésére szolgálnak, míg a vesszők, pontok, kérdőjelek a hangsúlyokat és a szüneteket jelölik ki a versben) szerepel a lapszám legtöbb költeményének, elemzésének homlokterében.

Marie-louise Chapelle (így, kis l-lel), első kötetéről elemzés jelent meg a *Critique* már említett számában. Ez a kötet, a mettre. a Théâtre Typographique gondozásában 2006-ban jelent meg. Keveset publikáló szerző, második kötete, a *Prononcé second* ősszel fog megjelenni a Flammarion kiadónál. A verskép szigorú megszerkesztésével, filozófiai szövegek verssé komponálásával, a nyelvtan szabályait szándékosan megszegő, különös, fragmentumokat rögzítő versnyelvével a kortárs francia költészet egyik legérdekesebb alkotója. Részt vett a 2007-es debreceni költészeti fesztiválon. Az itt közölt, eredetileg a *Ligne 13*-ban megjelent, négy verse miniciklusként egy általa kialakított új költői formát illusztrál. Olvasása talán nem érdektelen a szóközökkel, a versek elrendezésével oly ritkán tördő kortárs magyar költészet számára sem.

Seláf Levente